Belső hálózati együttműködés
A Dél-Zselic Középiskola szakmai szervezeti modellje

A hálózatok és szerepük

A hálózatok szerepe

A hálózat a közoktatás hatékonyságának, eredményességének javítását szolgálja. Célja a kompetencia alapú oktatásra való átállás, a minőségi oktatás segítése, az esélynövelés, a pedagógiai kultúra megújítása és a területi különbségek kiegyenlítése. A koordinatív intézményi rendszer egyrészt az oktatás színvonalának emelését segíti elő, másrészt az intézmények és tanulóik versenyképességének növelését motiválja az oktatási intézmények közötti együttműködés továbbfejlesztésével.
A kialakítandó hálózat potenciális tagjai, együttműködői lehetnek a közoktatási intézmények mellett, pedagógiai szakmai szolgálatok, civil szervezetek, közművelődési intézmények és közintézmények. A rendszerben fontos az ő szerepük is, hiszen segítségükkel olyan együttműködési formák szervezhetők, melyek az iskolán kívüli tevékenységek, kultúra közvetítő szerepét erősítik.

1. A társadalmi/társas hálózatok

A huszonegyedik század embere a *hálózat* szó hallatán minden bizonnyal elsősorban a világhálóra, az Internetre gondol. Pedig a hálózatok egyidősek az emberiséggel. Összezsugorodott és globalizálódó világunkban jelentőségük megnőtt, szerepük felértékelődött. A társadalmi hálózatok tudományos vizsgálata jó fél évszázados múltra tekint vissza. Legfontosabb területei: a társadalmi kapcsolatháló elemzése, mely a társadalmi kapcsolatrendszer szerkezetét vizsgálja, módszertanilag legjelentősebb előzménye pedig a *szociometria*, melynek célja, hogy feltárja a különböző kiscsoportokban preferált személyközi kapcsolatokat, és leírja a társas alakzatokat.

A hálózattudomány egyik tárgya a *társadalmi kapcsolatrendszer szerkezete*, a rendszer szabályszerűségei. A társadalmi hálózatok – például az *ismeretségi hálók* – esetében egy társadalmi csoport szereplői a hálózat pontjai, és ha a két szereplő között kapcsolat áll fenn, akkor a pontokat él köti össze. A holisztikus megközelítés, a hálózati gondolkodás mint általános elméleti keret modelleket szolgáltat. A modellek pedig támogathatják a szociológiai, szociálpszichológiai elemzéseket annak kutatásában, hogy a struktúra, illetőleg a társas tudás hogyan hat a hálózatképzési motívumokra, illetve az egymásra ható motívumok hogyan hatnak vissza a struktúrára. A hálózattudat megjelenése és az ebből fakadó hálózati mintázatok, műveletek, motívumok megjelenése, elterjedése természetesen visszahat a rendszerre magára is, mindez egy igen differenciált tanulási folyamatnak is felfogható.

A hálózatok jellegzetességei

A hálózat nem más, mint egy olyan rendszer, amelyben a tagok (elemek) különböző módon állnak kapcsolatban egymással. Az elemek lehetnek pontok, emberek, intézmények, óvodák, iskolák, de lehetnek idegsejtek, számítógépek, honlapok és még nagyon sok minden más is.

A különböző hálózatok jellegzetességeivel, leírásával foglalkozó kutatások eredményeképpen megállapítható, hogy a hálózat elemei (tagjai) bizonyos tulajdonságaikban (céljaik, feladataik, tevékenységeik és szükségleteik) megegyeznek, és éppen ezek a jellemzők azok, melyek a hálózatokat életképessé és általánosan elterjedtté teszik.

A kisvilágság

Mindennapi életünkben gyakran emlegetjük: „Milyen kicsi a világ!" A kisvilágiság a hálózatok szempontjából azt jelenti, hogy bármely sok elemből álló hálózat két tetszőlegesen kiválasztott pontja – a pontok kapcsolatain keresztül – maximum hat lépésben összeköthető egymással. A kisvilágok jellemzője a csoportképződés könnyedsége és a könnyű bejárhatóság.

A skálafüggetlenség

A skálafüggetlenség lényegében egy eloszlásfajta, mely a hálózat esetében tagjainak fokszámeloszlását – vagyis az egyes elemekhez kapcsolódó többi elem számát – jellemzi. A skálafüggetlen fokszámeloszlás azt jelenti, hogy az egyes elemek kapcsolatainak eloszlása hatványfüggvény szerint változik. Vagyis: egy rendszerben nagyon sok elem kevés másikhoz kapcsolódik, miközben kis számban vannak olyan elemek, amelyeknek kifejezetten sok kapcsolata van. A nagyon sok összeköttetéssel rendelkező elemeket nevezzük csomópontoknak. Lényegében ezek teszik lehetővé a kisvilágok kialakulását.

Egymásba ágyazottság

Az egymásba ágyazottság lényegében azt jelenti, hogy a hálózatok kisebb hálózatokból épülnek föl, illetve nagyobbakhoz kapcsolódnak. Úgy is mondhatnánk, hogy moduláris szerkezetük van. Az egymásba ágyazottság szép példája az ember kapcsolati hálóinak szociológusok által jól ismert egymásba ágyazottsága, amelyet az 5, 15, 35, 80, 150 számsorozattal jellemezhetünk. Globalizált világunkban is nagyjából e számsorral és elemszámmal jellemezhető kapcsolati hálózatok tagjai vagyunk: ide tartozik a családunk, a legjobb barátaink, a munkatársaink és közeli ismerőseink, azok, akikkel rendszeresen találkozunk és „a falunk". Annak ellenére, hogy a közlekedés és a hírközlés technikailag lehetővé teszi számunkra, hogy a földgolyó bármely tagjával könnyedén kontaktust teremtsünk, emberi természetünk korlátozza azoknak a csoportoknak a létszámát, amelyekkel képesek vagyunk ténylegesen is kapcsolatot tartani.

Gyengén kapcsoltság

A hálózat egyes elemeinek összeköttetései (pl. kommunikációs, információs, üzleti érdekhez kötődő stb.) hozzák létre magát a hálózatot. Ezeket nevezhetjük erős kapcsolatoknak. Ha ezek felbomlanak, megszűnnek, akkor a hálózat is átalakul, majd szétesik. Emellett azonban vannak a hálózatokban olyan kapcsolatok is, amelyek időről időre megváltoznak, átrendeződnek. Ezek megszűnése nem veszélyezteti a hálózat létét, ezért ezeket az összeköttetéseket gyenge kapcsolatoknak nevezzük. Ugyanakkor a legkülönbözőbb hálózatok leírásával foglalkozó kutatók rendre azt találják, hogy a gyenge kapcsolatok tartják fenn a hálózatok komplexitását. Megkockáztatható az állítás, hogy a gyenge kapcsolatok stabilizálják az összetett rendszereket.

Tanuló szervezet – tanuló hálózat

A hálózatba szerveződő iskolák és más közoktatási intézmények egyidejűleg bürokratikusak – amelyhez hierarchikus szerveződés társul – és professzionálisak, ami viszont horizontális szervezeti struktúrában tud megvalósulni. Sok szervezeti konfliktusnak éppen ez a kettőség a forrása, melynek kezelésében jelentős szerepe lehet a hálózatoknak.

A jövő iskolái a tanuló hálózatok

Az ezredforduló táján az OECD oktatáskutatással és innovációval foglalkozó központja (Centre for Educational Research and Innovation – CERI) az oktatás jövőjével foglalkozó projektbe[1] kezdett. A munka első fázisának eredményeként a szakértők hat különböző lehetséges forgatókönyvvel írták le az oktatás – általuk lehetségesnek tartott – jövőjét. Az elemzésnek ebben a fázisában központi szerep jutott a hálózatoknak, hiszen a tanulás fogalma is átalakult. Az új koncepció hangsúlyozza a tanulás egyénre jellemző sajátosságait, de a hálózatok szempontjából sokkal fontosabb, hogy kiemelten koncentrál az egyén aktivitására: az önszervező tanulás megvalósítására. Az iskola ebben az értelemben egyáltalán nem a tudás átadásának, sokkal inkább a tanulás megszervezésének a színhelye. Olyan műhely, amelyben a résztvevőknek egyéni tanulási céljaik és ezek megvalósítására szervezett programjuk van. Ez utóbbiban pedig egyre fontosabbá válhat a másik ember (legyen az diák, tanár vagy akárki más), akinek nem kell szükségszerűen egy tanulási térben lennie a tanulóval. Az iskolán belüli tanuló hálózatoknak már ma is vannak működő gyakorlatai: ide tartoznak a projektek, a csoportos tanulási formák, a kooperatív technikák, a pedagógusok közötti együttműködések. Találkozhatunk azonban olyan hálózatokkal is, amelyekben különböző intézmények diákjai és tanárai vesznek részt a tanulási folyamatban. Az OECD CERI által létrehozott ENSI[2] nemzetközi együttműködés volt (2001-ben) a forrása az első hazai ökoiskolák létrejöttének és hálózatba épülésének.

A hálózatok a tudástársadalom jellegzetes szerveződései

Az emberek és a gazdasági-társadalmi szervezetek közötti együttműködés, az egyes csoportok közötti kapcsolatok lényegében hálózatokon keresztül valósulnak meg. A huszadik század második felének jellegzetes társadalmi és gazdasági változásaiban – a termelés struktúrájának átrendeződésében, az ipar, a kereskedelem és a kultúra világméretűvé alakulásában – nagy szerepe volt az elektronikus kommunikáció egyszerűvé és olcsóvá válásának, illetve ezzel egyidejűleg tömeges elterjedésének. Mindezek a hagyományos társadalmi csoportok, a családok és a kisközösségek válságához és kapcsolatképződéseik átalakulásához is vezettek. Eközben azonban egyre nagyobb jelentőségre tettek szert a hálózatok, amelyek akár az egyének, akár a szervezetek közötti együttműködés eredményeképpen különösen hatékony formáit jelentik a források (elsősorban a tudás-és kapcsolati tőke) jobb felhasználásának, a szervezeti hatékonyság növelésének és az innovációnak. Ez utóbbinak az iskolák szempontjából különös jelentősége van, hiszen a hálózatban megvalósuló tanulás, a tudástermelés és -transzfer hagyományosan az oktatási rendszerhez kötődő tevékenység.

---

[1] A „Schooling for Tomorrow” elnevezésű projektről van szó.

[2] Environmental and School Initiatives: az iskolai környezeti nevelési együttműködés, amelynek Magyarország is tagja. Az OECD ENSI hálózatban jöttek létre a hazai ökoiskolák, amelyek hálózatát is bemutatja ez a tanulmány.

A hálózatok megjelenésének nagyon sokféle formája létezik. Beszélhetünk formális és informális, horizontális és vertikális, illetve helyi és globális hálózatokról. Van Aalst[3] a hálózatokat jellemző tevékenységek szempontjából három típust különböztet meg: a (1) tapasztalati közösséget (Community of Practice), a (2) szervezetek hálózatát (Networked Organisations) és a (3) virtuális közösséget (Virtual Community). A *tapasztalati közösség* a szakemberek gyakorlati problémáinak megoldására jön létre. A hálózatok ezen típusára elsősorban a tapasztalatcsere jellemző. A hálózat segít megtalálni azt az embert, aki választ tud adni egy adott problémára. Néhány ilyen típusú hálózatban olyan adatbázisokat működtetnek, amelyekben könnyen megtalálhatóak az adott probléma megoldásával kapcsolatos gyakorlatok, tapasztalatok. A **szervezetek hálózata** autonóm szervezetek közötti együttműködés, amely laza kapcsolatokon alapul. Az együttműködő csoportok „személyes haszna" egymás kompetenciáinak és speciális piaci pozícióinak használatából származik. Az ilyen típusú szerveződés előnye, hogy benne az egyes szervezetek megtarthatják önállóságukat, viszont valamennyien eredményesebbé válnak, hiszen jobb terméket tudnak előállítani, illetve a megrendelők igényeihez jobban igazodó szolgáltatást tudnak biztosítani. A **virtuális közösségek** az internet, illetve az IKT eszközeinek felhasználásával tartják egymás között a kapcsolatot, és az információcsere is ilyen úton történik. Az így létrejövő közösségek egyre fontosabbá válnak a közszféra területén is. Számos hazai példa közül az egyik legkorábbi a ZöldPók környezetvédelmi digitális hálózat, a legújabb közösségalkotók között megemlíthető az iwiw hálózat.

A társadalmi hálózatok néhány jellegzetes sajátossága

- A hálózatokban nemcsak a „termelők", a „szolgáltatók" vagy „szakemberek" között vannak kapcsolatok, hanem egyre nagyobb mértékben a „fogyasztók", a „felhasználók" között is. A hálózat elősegíti a megrendelők igényeinek megismerését és kiszolgálását is.
- A kapcsolatok interaktívak. A megrendelők nemcsak megfogalmazzák elvárásaikat, hanem értékelik is azok megvalósulását.
- A hálózatok fenntartását, működtetését egy megosztott irányításon alapuló önmenedzselés tartja fenn.
- A hálózat tagjainak közös érdekei vannak, amelyek a hálózat céljaiban meg is fogalmazódnak. A résztvevők azáltal jutnak hozzá a hálózat nyújtotta előnyökhöz, hogy aktívan részt vesznek annak működésében, irányításában és a célok elérésében.
- A hálózatok dinamikus szervezetek, amelyeknek életciklusuk van.
- Az elektronikus kapcsolatok megkönnyítik a hálózatok működését, de a hálózatokban az ember a lényeg. Az elektronikus kommunikáció alapja a kölcsönös bizalom. A virtuális hálózatok sikeres működéséhez is szükség van időközönként személyes találkozókra a tagok között.
- A nagyhálózatok eredményességéhez nélkülözhetetlen, hogy tagjainak közös értékrendje legyen, és a hálózati együttműködésben jelentőségértékű (minősített és értékelt) legyen számukra az összetartozás tudata.

Nem feledkezhetünk meg arról, hogy a hálózatok fenntartása energiát igényel. A források biztosítására, értelmes felhasználására, a tevékenységek megtervezésére,

[3] *Van Aalst, Hans F.* (2003): Networking in Society. Organisations and Education. In: Networks of Innovation for Schools and Systems. OECD, Paris.

szervezésére és megvalósítására fenn kell tartani egy „irányító testületet”, ez azonban nem valamilyen külső ágens vagy egy fölérendelt szereplő, sokkal inkább a hálózat része.

A közoktatási intézmények között kialakult hálózatok az együttműködés és versengés eszközei és csatornáivá is válnak azáltal, hogy a hazai közoktatási rendszer decentralizált és erősen kompetitív helyzetű. A versengés több szinten történik, és ennek elsősorban a források megszerzése a fő mozgatórugója. Az intézményi fenntartók forráshiányai mind gazdaságosabb és finanszírozható intézmények kialakítására kényszerülnek - miközben az iskolák kényszerülnek arra a pedagógiai paradigmaváltásra is, amely napjainkban a kompetenciafejlesztő tanulás, az esélybiztosítás, a társadalmi hátránycsökkentő pedagógiai gyakorlat, a munka világára történő hatékony felkészítés és nem utolsósorban a fenntarthatóságra nevelés terén nyilvánul meg.

Egy **iskolákból álló hálózat** eredményes működését a következő tényezők együttes működése biztosíthatja:

- A hálózat eredményességének egyik kulcskérdése, hogy a benne részt vevők mennyire azonosulnak annak megfogalmazott és időről-időre felülvizsgált céljaival, mennyire érzik magukénak az ott folyó tevékenységeket. Ezért már a kezdetekkor fontos, hogy ki kezdeményezi a hálózat létrehozását. Nyilvánvaló, hogy a saját maguk által kezdeményezett hálózatokkal tudnak a leginkább azonosulni mind az egyének, mind a szervezetek. A tanulás folyamatában azonban elengedhetetlen a különböző szakmai szervezetek közreműködése. Jó megoldásnak bizonyult az a gyakorlat, mely a hálózatépítést két szakaszra bontja. A tényleges működést megelőzi egy bevezető fázis, mely során egy külső szakértő (egy fejlesztő intézmény, pl. az Országos Közoktatási Intézet, a SuliNova stb.) a kezdeményező. Ebben a szakaszban lehetőség van arra, hogy a résztvevők megismerkedjenek a leendő partnerekkel, a programmal, továbbá mód nyílik a szorosabb együttműködések kialakítására. Természetesen ez a szakasz nyitott: lehetséges az is, hogy valaki úgy döntsön, nem kíván a továbbiakban részt venni a közös munkában.
- A bevezető szakasz (a hálózattá válás kezdete) alkalmat biztosít a téma iránt érdeklődő iskolák közötti hasonlóságok és különbségek megismerésére. Ezáltal jó esély van arra, hogy a későbbi többéves együttműködés során olyan partnerek fognak szorosabban együtt dolgozni, akik eléggé hasonlóak ahhoz, hogy jól megértsék egymást, ugyanakkor eléggé különbözőek is, hogy legyen mit tanulniuk egymástól az együttműködés révén. Fontos tanulság, hogy az egymással versengő iskolák nehezen tudnak kooperálni, illetve lényeges az is, hogy a földrajzi-fizikai távolság befolyásolhatja az együttműködést. A külföldi tapasztalatok szerint körülbelül 30 kilométeres távolság az, amely még nem akadályozza a folyamatos közvetlen közös munkát, a rendszeres kapcsolattartást. Kiemelt szerepe van tehát a regionalitásnak, a helyi és térségi együttműködéseknek. A fizikai távolság más közelítésben ugyanakkor egyáltalán nem jelent akadályt a hálózati munkában- akár több tízezer kilométeres messzeségből sem, köszönhetően a digitális kommunikációnak és egyéb kapcsolattartási lehetőségeknek. Jó példa erre az OECD ENSI (illetve a SEED), a Science accross the World, a GLOBE[4] és más nemzetközi együttműködések

[4] 1994-ben indult útjára az USA kezdeményezésére a GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment) program, azzal a céllal, hogy növekedjék a világ tanuló ifjúságának környezeti tudatossága, ezáltal jobban megértsék a Föld egészét érintõ globális problémákat, s keressék a megoldás útjait. A Magyarországi GLOBE iskolák hálózata 1999-ben jött létre. **(** www.globe.gov)

- A hálózat működésében mindenkor meghatározó szerepe van az iskolavezetésnek. A hálózat, az annak keretében folyó munka és tanulás nem lehet néhány lelkes, elkötelezett ember ügye. Az iskolavezetés dolga, hogy támogassa a hálózati tevékenységek megvalósulását, munkáltatóként biztosítva az ott folyó munka feltételeit, és gondoskodva azon kollégák bevonásáról is, akik közvetlenül nem vesznek részt a hálózati munkában.
- Emellett azonban a hálózat irányítása is fontos feladat. Szükség van egy szervezeti logisztikai központra, amely felelős a programokért, a találkozók tervezéséért, szervezéséért és megvalósításáért, a folyamatok minőségbiztosításáért stb. Ezekkel a feladatokkal nem lehet egy egyszerű hálózati elemként működő iskolát vagy egy embert terhelni. Nemcsak azért, mert mindezek mellett még a saját munkáját is el kell látnia, hanem azért is, mert ettől a hálózattal kapcsolatos tennivalók nagyon egyenlőtlenné válnának. A tapasztalatok szerint a feladatok ellátásának leginkább hatékony módja az, hogy a partneriskolák vezetői megosztoznak a teendőkön, majd időközönként váltanak egymás között.
- A hálózatban létrejött tudást továbbítani kell az egyes tantestületeknek, más fejlesztő műhelyeknek. Hatékony megoldásnak bizonyult, ha az iskolákban működött egy koordinátor vagy szakmai munkaközösség, amelynek egyik fontos feladata a tudástranszfer szervezése és lebonyolítása (például belső továbbképzések szervezésével).
- A hálózatoknak megvan a maguk életciklusa, amelynek fázisai jól ismertek a szociálpszichológiából (megalakulás – viharzás – normaképzés – működés – szétválás), irányításuknak pedig egyik jól bevált módja a helyzetfüggő vezetés néven ismertté vált modell.
-

A jól működő hálózatok általános jellemzői

Külső tényezők	Tagintézményi tényezők	Hálózati szintű tényezők
Az anyagi erőforrások megléte	„Hinni kell önmagunkban”	Konkrét célok
Szakmai- politikai támogatás	A motiváció megléte	Együtt megélt sikerek
Társadalmi elfogadottság	A vezető elkötelezettsége	Karizmatikus vezető
Szakértők segítsége	Idő, energia	„Legyen tétje a munkának”
Folyamatos monitoring	Az emberi erőforrások megléte	PR-tevékenység
Hatékony PR és szakszerű kommunikáció	Szakértelem, a célok belsővé tétele	Informális tagintézményi látogatások
A feladatellátás rendezett szabályozási környezete	Hatékony forrásgazdálkodás	Szabad betekintés egymás munkájába
		Az anyagi és emberi erőforrások megléte

Elnevezés, székhely

1. Az intézmény neve: Dél-Zselic Zrínyi Miklós Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Bölcsőde
2. Az intézmény rövidített neve: Dél-Zselic Középiskola
3. Az intézmény székhelye: 7900 Szigetvár, Rákóczi u. 18.

Szerveződés

1. A Dél-Zselic Középiskola általános iskoláinak szakmai végrehajtó testülete a Board menedzsment. A *board menedzsment* ellenőrzi és irányítja a Dél-Zselic Középiskola általános iskolái szakmai munkáját és annak munkaközösségeit.
2. A *board* menedzsmentbe csak teljes jogú tagok választhatók.
3. Teljes jogú tagok a Dél-Zselic Középiskola általános iskoláinak igazgatói.
4. A *board menedzsmentben* három tag dolgozik (junior, elnök, szenior). Az újonnan megválasztott tag a junior tisztséget tölti be. Éves váltásban lesz a juniorból elnök, elnökből szenior.
5. Minden új junior választás előtt a szenior leköszön board menedzsmenti tisztségéről.
6. A tagok mandátuma három évre szól. Minden évben 1 tag (szenior) visszavonul, mégpedig az éves szeptemberi igazgatói tanácskozás alkalmával.
7. A leköszönő szenior újraválasztható, de két hároméves ciklusnál tovább senki sem lehet tagja folyamatosan a boardnak. Két év kihagyásával azonban ismét választhatóvá válik a korábbi board menedzsment tag.
8. A *board menedzsment* évente legalább kéthavonta gyűlik egybe. E gyűlések helyéről és idejéről az elnök tesz javaslatot, a *board menedzsment,* illetve a *board* tagjainak többsége hagyja jóvá.
9. A határozatok elfogadásához egyszerű többség szükséges. A *board menedzsment* két gyűlés között a Dél-Zselic Középiskola általános iskolái szakmai ügyeinek vitelét az elnökre ruházhatja át.
10. A board menedzsment vezetője az elnök.
11. Minden tanácskozást és összejövetelt, ezek előkészületeit az elnökkel együttműködésben a szenior szervezi. Ők ketten határoznak a napirend felől, a hiteles jegyzőkönyv elkészülte felől megbizonyosodnak, és gondoskodnak arról, hogy a határozatok a gyakorlatban is megvalósuljanak.
12. A Dél-Zselic Középiskola főigazgatóját tanácskozási joggal minden ülésre meg kell hívni. Másokat is meg lehet hívni tanácskozási vagy megfigyelői jogokkal. Megfigyelők általában nem vehetnek részt a vitában, de az elnök indokolt esetben ugyanannak a személynek az ülés alatt legfeljebb egyszer maximálisan 5 perc időtartamban megadhatja a jogot a vitában való részvételre. Vita esetén a boardnak jogában áll a részvételt illetően a fenti szabálytól eltérően rendelkeznie.

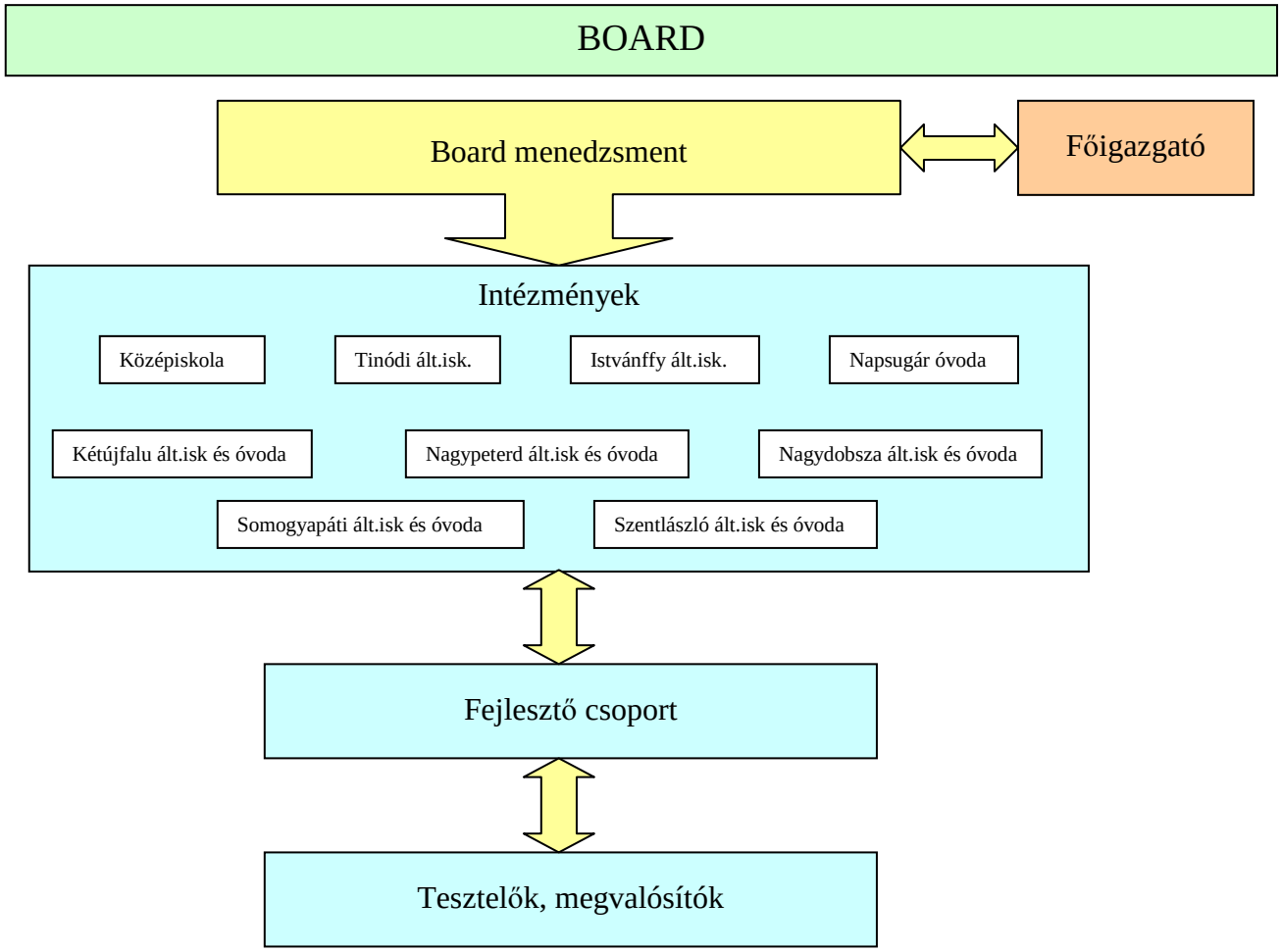
Választási szabályzat

1. A háromtagú Jelölő Bizottságot az éves szeptemberi igazgatói tanácskozás tagjai választják. A Jelölő Bizottság tagjai három évre kapnak megbízást, évente egy tag lép ki. A *board menedzsment* tagjai nem lehetnek egyszersmind a Jelölő Bizottság tagjai is.
2. Jelöltté az válhat, akit legalább három teljes jogú tag támogat ebben. A jelöltségről a Jelölő Bizottságnak mérlegelés céljából az éves augusztusi igazgatói tanácskozás előtt legalább hatvan nappal tudomást kell szereznie.

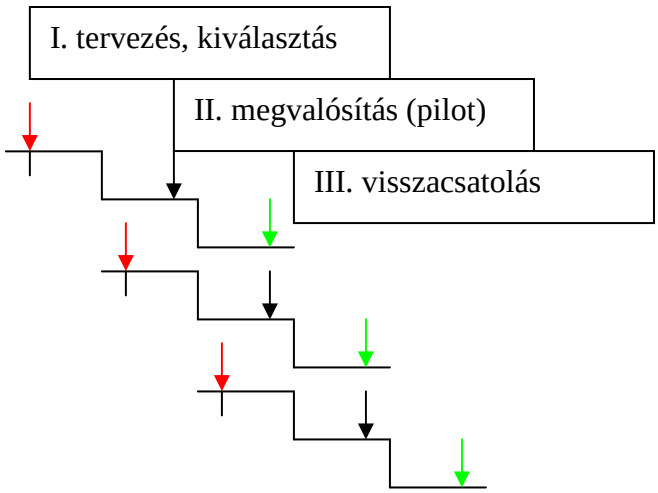
3. A Jelölő Bizottság minden megüresedő helyre egy vagy több jelöltet nevez meg. A Jelölő Bizottság gondoskodik arról, hogy a jelöltek által képviselt iskolák intézményi háttere, és a nemek tekintetében megfelelő kiegyensúlyozottság érvényesüljön.
4. Minden teljes jogú tag mindegyik üres helyre egy jelöltre szavazhat. A szavazás titkos formában történik. A jelöltek névsorát a Jelölő Bizottság legalább harminc nappal az igazgatói tanácskozás előtt postán küldi meg a teljes jogú tagoknak.
5. A szavazatszámlálásért és a szavazás hitelességéért a szeptemberi igazgatói tanácskozás tagjai közül választott 3 tagú Szavazatszámláló Bizottság felel. A Szavazatszámláló Bizottság tagjai három évre kapnak megbízást, évente egy tag lép ki. A *board menedzsment* és a Jelölő Bizottság tagjai nem lehetnek egyszersmind a Szavazatszámláló Bizottság tagjai is.
6. A megválasztott új board menedzsment tagnak elfogadó nyilatkozatot kell aláírnia. Az elfogadó nyilatkozatot a megválasztást követő ésszerű határidőn belül, de legkésőbb a megválasztást követő 60. napon alá kell írni, Amíg a megválasztott board menedzsment tag elfogadó nyilatkozatát nem írja alá, addig bár értesítést kap a board menedzsment üléseiről, azokon board menedzsment döntés alapján részt vehet, de szavazati joggal nem rendelkezik. Ha a board menedzsment tag megválasztását követő 60 napon belül a tisztséget elfogadó nyilatkozatát nem írja alá, ez a tisztség elutasítását, és egyben a board menedzsment tagság megszűnését jelen.

A Dél-Zselic Középiskola szakmai szervezeti struktúra

Hálózat felépítése

Az innovációk, fejlesztések megvalósulása:

I. Tervezés, kiválasztás
   a. A BOARD menedzsment elkészíti a szakmai innovációra vonatkozó tervet.
   b. A tervek közül kiválasztja a megvalósítandó innovációt.
   c. A fejlesztő csoport elkészíti az innováció dokumentációját.
   d. A fejlesztő csoport megtervezi az adaptációs útvonalat, a megvalósítás idejét.

II. Megvalósítás (pilot)
   a. A „megvalósítók” a fejlesztő csoport által elkészített innovációt végrehajtják.
   b. A végrehajtás folyamatában méréseket végeznek (bemeneti-kimeneti mérés).
   c. A megvalósítási folyamatról véleményt írnak (mi volt jó, mit kell változtatni, milyen eszközökre volt és lenne szükség, stb.)

III. Visszacsatolás
   a. A fejlesztő csoport a megvalósítók értékelését, véleményét elemzi.
   b. Az elemzést eljuttatja a BOARD menedzsmentnek.
   c. A menedzsment meghatározza a változtatásokat.
   d. A fejlesztő csoport a változtatásokat beépíti az innovációba.
   e. A megvalósítók a módosított innovációt újra tesztelik.

A folyamatok újra és újra ismétlődnek. A kipróbált és bevált szakmai innovációt „jó gyakorlat”-ként lehet más intézményeknek is bemutatni, megvalósításra ajánlani.

Megvalósulás

2009 szeptemberében a board az éves szeptemberi igazgató tanácsi ülésén megválasztotta tisztségviselőit, és kijelölte a 2009/2010. tanév legfontosabb feladatait.
A board a 2009/2010-es tanévben az újonnan bevezetett tantárgyorientált idegen nyelv oktatás kérdésével, hatékonyságának vizsgálatával kíván foglalkozni.

I. Tantárgyorientált idegen nyelv modellértékű programjának kidolgozása

Az egységes iskolamodell kidolgozása érdekében szervezetünk a 2009/2010-es tanévben felmenő rendszerben a tantárgyorientált idegen nyelv bevezetését határozta meg.
A bevezetés érdekében az idegen nyelvi tanárok munkacsoportot hoztak létre, melynek feladatát két évre meghatározták.
Számos szakirodalmi elemzés, publikáció foglalkozik az óvoda-iskola átmenet támogatásával, amelyek alátámasztják, hogy napjainkban is aktuális oktatáspolitikai problémára keresik a megoldást. Az iskolázott szülők, mindig is az átlagosnál nagyobb mértékben motiválják gyermekeiket a továbbtanulásra, mert tudják, hogy csak magasabb iskolai végzettség biztosít gyermeküknek kedvező munkahelyet, és társadalmi státust. Az alacsonyabban iskolázott szülők nem tartják fontosnak gyermekük iskolai sikerességét, mert negatív tapasztalataik vannak a munkaerőpiacon való érvényesülésről. Ennek következtében a hátrányos helyzetű és elsősorban roma családok körében már az óvodába történő beíratás sem motiváló tényező. Ezeknek a gyerekeknek **mi vagyunk az egyetlen esélyük,** hogy bekerüljenek az óvodába, majd az iskolába és a munkaerőpiacon érvényesüljenek**.**
Napjainkban mind a hazai társadalom, mind az egyén számára rendkívül fontos a változó **munkaerő-piaci igényekhez való alkalmazkodás.** Nem követhető már az a korábbi évtizedeket idéző modell, amikor a tanulási folyamat lezárult az iskolai tanulmányok befejezésével, és a megszerzett végzettség a nyugdíjba vonulásig kijelölte az egyén életpályáját, életútját.
2000-ben a PISA vizsgálatok rámutattak arra, hogy hazánkban hat legerősebben a családok szociális háttere a diákok teljesítményére. A probléma a leszakadó társadalmi rétegek, alacsony iskolázottság, foglalkoztatási lemaradás és az iskolázatlanság újratermelődése. Az oktatáspolitika válasza erre a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 39/D. és 39/E. § - a, amely két olyan oktatási-szervezési formát tartalmaz, amely támogatással ösztönzi a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrált keretek között megvalósuló – a szociális helyzetből és a képességek fejlettségéből eredő hátrányok ellensúlyozását célzó - iskolai nevelésének-oktatásának megszervezését. A rendelet szerint a képesség-kibontakoztató és az integrációs felkészítés, a résztvevő tanulók nevelése és oktatása, tudásának értékelése a közoktatási törvény 95. §- a (1) bekezdésének j) pontja alapján kiadott integrációs program alkalmazásával történik.[5] A **szigetvári kistérség települései hátrányos helyzetűek,** melynek egyik fő összetevője az aprófalvas településszerkezet. A térség problémáit jelentősen meghatározó sajátosság: a munkanélküliség, a foglalkoztatottság alacsony szintje, a humánerőforrás-szolgáltatás fejlesztésének hiánya. A forráshiányos önkormányzatok konzerválják a kialakuló hátrányos helyzetet mind a települések, mind az egyes családok szintjén. Szigetvár és térsége a Dél- Zselic Kistérséghez tartozik.
A munkalehetőségek hiánya erősen befolyásolja az intézményekbe járó gyerekek szociális körülményeit. Nagyon magas a munkanélküliség, viszonylag alacsony az itt élő emberek iskolai végzettsége, a munkahelyteremtés nem megoldott.
A községek Szigetvártól várnák a munkahelyteremtést, de Szigetvár foglalkoztatási helyzete is egyre romlik. A munkanélküliségi ráta Baranya megyében 11,4 % míg Szigetváron 22,7%. [6] Lassan felnő egy olyan generáció, amely még nem látta munkába járni a szüleit, csak

[5] A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 39/D.§ (9)
A Közoktatás kézikönyve 2008/2009. tanév Pénzügyi Tájékoztató Iroda kft Hagyárosbörönd 2008.67.oldal
[6] Szigetvár – Dél – Zselic Többcélú Kistérségi Társulás Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése 2008. január 31. irattár :Dél_Zselic Középiskola Napsugár óvodája 2008/10

segélyért sorba állni. A településeken lassan csak azok a fiatalok maradnak, akik kiesnek a továbbtanulásból. Az évek folyamán a kistérség falvainak lakossága átrétegződött, a Szigetvárra beköltöző családok házait hátrányos helyzetű, elsősorban roma származású családok vásárolták meg, illetve a városhoz tartozó szőlőhegyre költöztek az olcsóbb megélhetés reményében. A szociális problémákra létrejövő támogató rendszer elégtelennek bizonyult. A térség intézményei is szembesültek a problémákkal, így megfelelve a kihívásnak, pályáztak az oktatási és kulturális miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató programra az iskolai, majd az óvodai IPR- re,és e szerint szervezik a nevelést külön jogszabályban meghatározottak alapján. Az óvodák hivatalosan a 2007/2008-as nevelési évben csatlakozhattak a programhoz.
Az óvodai integrációs program arra vállalkozik, hogy meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében és ennek **kiemelt feladata az óvoda-iskola átmenet támogatása.** Az iskolai IPR-hez hasonlóan kinyilvánítja azt a pedagógiai alapállást, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének elősegítésében. Az Óvodai nevelés országos alapprogramra épül, figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt.[7]

Szakirodalmi áttekintés

Törvények, szabályozások, dokumentumok

Szakirodalmi áttekintésemben a dolgozat témája szempontjából meghatározó törvényeket, szabályozásokat és dokumentumokat mutatok be.

Az óvodai integrációs program-ezen belül az óvoda-iskola átment támogatását meghatározó jogszabályi hátterét az alábbi törvények és rendeletek tartalmazzák**.** [8]

Tankötelezettség:
Az Alkotmány[9] 70/F §- a alapján a Magyar Köztársaság a művelődéshez való jog gyakorlásához köteles biztosítani az ingyenes és kötelező általános iskolát. Ez az alkotmányos jog és kötelezettség szolgálja a tankötelezettség teljesítését.
„ A tankötelezettség olyan állampolgári jog, amelyet minden érdekelt köteles igénybe venni, tehát nem mérlegelheti, hogy él-e az alkotmány által biztosított jogával.”[10]
A közoktatási törvény a tankötelezettség beálltához két feltételt kíván meg:

- az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését

- meghatározott életkor elérését

A gyermek abban az évben, amelyben a hatodik életévét május 31. napjáig betölti, tankötelessé válik, feltéve, hogy elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget.
Szülő kérésére tankötelessé válhat az a gyermek is, aki a hatodik életévét később, azaz december 31-ig tölti be, és a szülő kéri gyermeke beiskolázását, ha a megfelelő fejlettséget elérte. A tankötelezettség annak a tanévnek a végéig tart, amelyben a tanuló a 18. életévét betölti. Az intézményes nevelésben való részvétel egy évvel korábban kezdődik, ugyanis a

[7] A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 39/D.§ (9)
A Közoktatás kézikönyve 2008/2009 .tanév Pénzügyi Tájékoztató Iroda kft Hagyárosbörönd 2008.67.oldal

[8] A Közoktatás kézikönyve 2008/2009 .tanév Pénzügyi Tájékoztató Iroda kft Hagyárosbörönd 2008.67.oldal
[9] 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról 70/F. §
[10] Szüdi János Dr.: *Tanügyigazgatási ismeretek*. (Az óvodák működése) Comenius Bt. 131-133. p.

közoktatásról szóló törvény 24.§- ának (2) bekezdése alapján a gyermek ötödik életévének betöltése után, óvodai nevelés keretében folyó iskolai életmódra felkészítő foglakozáson köteles részt venni. A tankötelezettség kezdetéről az iskola igazgatója dönt, döntésének megalapozásához szükséges az óvoda szakvéleménye is.

Integrációs felkészítés, képesség-kibontakoztató felkészítés 2003-tól.
A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 39/D.§ (9) bekezdés szerint, ha az óvoda az oktatási és kulturális miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program szerint szervezi a nevelést, külön jogszabályban meghatározottak szerint – nyilvános pályázat útján – e feladat ellátásához külön támogatást igényelhet.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet meghatározása:
Közoktatási törvény, 121.§ 14. pont.
Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül **halmozottan hátrányos helyzetű** az a gyermek, az a tanuló, **akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője** - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - **óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen**. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

1. A program kidolgozásának ütemezése (mérföldkövek):

1. Előkészítő időszak feladatai:
    - Igényfelmérés a leendő első évfolyam szülők körében.
    - Eljárás az engedélyezés ügyében
    - Az intézményben megjelenő általános elvek, célkitűzések fejlesztési feladatok meghatározása és beépítése a pedagógiai programba.
    - A tantárgyorientált idegen nyelv követelményrendszer és értékelési rendszer helyi tantervének kidolgozása.
    - Taneszközök választásának elvei és beépítése a pedagógiai programba.
2. Első tanév (2009/2010.) feladatai:
    - A team szakmai előkészítése (belső képzés)
    - Hospitálás, bemutató órák, konzultáció a tantárgyorientált idegen nyelv bevezetésének tapasztalatai.
    - 1. évfolyamon feladatbank elkészítése
    - Belső ellenőrzés tapasztalatok összegzése.
3. A 2. évben aktualizálható feladatok
    - A 2. évfolyamban bevezetni a tantárgyorientált idegen nyelv oktatását.
    - Az első évfolyam feladatbank tesztelése, korrekciója.
    - A „Jó gyakorlat” mint szolgáltatás – felajánlás – külső intézmények (1. évfolyamon), hospitálás, konzultáció
    - Hatékonyságvizsgálat a 2. év végére mérőanyag összeállítása, a mérés eredményeinek elemzése.
    - Szükséges korrekció rögzítése, eljárások kidolgozása.

2. A tantárgyorientált idegen nyelv bevezetésének részletes kidolgozásának dokumentálása

- A tanévet megelőzően a 2008/2009-es tanév zárásakor az óvodában szülői igényfelmérést végeztünk. A szülők részéről első helyen az angol, második helyen a német idegen nyelv tanítása merült fel megemelt óraszámmal.
- Az igazgatók közössége kérte a fenntartótól a tantárgyorientált idegen nyelv oktatás indítására vonatkozó felterjesztést. A képviselőtestület határozatban engedélyezte a szigetvári általános iskolákban 1. évfolyamban (majd ezt követően felmenő rendszerben) a tantárgyorientált idegen nyelv oktatás beindítását 2009/2010-es tanévtől valamennyi első osztályban. (határozat mellékelve)

Általános fejlesztési követelményeinkhez szorosan kapcsolható a 2003-as NAT által megfogalmazott élő idegen nyelv oktatásához kapcsolódó elvek sora

- Szerezzen ismereteket a világról, a célnyelvi országokról, azok intézményeiről, az ott élő emberekről, ezeket hasonlítsa össze Magyarországgal, és vonjon le következtetéseket.
- Ismerje meg a fent említett országok közösségeinek kultúráját, társadalmi szokásait, viselkedési formáit a mindennapi életben és az emberi kapcsolatokban.
- Alakuljon ki interkulturális tudatossága, személyes tapasztalat alapján is.
- Jusson interkulturális ismeretek birtokába (kezdeményezőkészség, kapcsolatépítés, -tartás, konfliktuskezelés).
- Fejlődjön személyisége sokirányúan a nyelvtanulás során (nyitottság, előítéletektől való szabadulás, önbizalom, kommunikációs igény, helyes értékrend, vállalkozó szellem, ambíció, érzelmi gazdagodás, önismeret.)
- Fejlődjenek készségei az idegen nyelv tanulása során (figyelem, memória, feladatmegoldás, együttműködés, önálló tanulás, önismeret).
- Ismerje meg az idegen nyelv tanulásának különféle stratégiáit, tanulási technikáit, és válassza ki a számára legcélravezetőbbet.
- Emelkedjen egyre magasabb szintre kommunikációs készsége: nyelvi összetevők: lexikai, fonológiai, morfológiai, szintaktikai ismeretek; szociolingvisztikai összetevők: társadalmi konvenciók a nyelvben; pragmatikai összetevők: ismeretek és készségek, amelyek a nyelvi és nem nyelvi elemek használati értékére vonatkoznak.

II. Általános és kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása a tantárgyorientált idegen nyelv tanítása során

1. Távlati célok

A jelenleg közoktatásban részt vevő tanulók már az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket elkezdeni, ezért kiemelt célként arra kell törekednünk, hogy iskolás éveik alatt olyan készségekkel, képességekkel, kompetenciákkal, ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodjanak, amelyek birtokában magyarságtudatukat megőrizve, kellő felkészültséggel, magabiztosan és sikerrel találják meg helyüket az európai nyitott társadalmakban. A hatékony társadalmi beilleszkedéshez, az együttéléshez és ahhoz, hogy diákjaink hazánk, Európa és a nagyvilág művelt, mobilis, többnyelvű polgárai lehessenek, használható és továbbfejleszthető idegen nyelvi tudással, autonóm tanulásra képes személyiséggel, fejlett kommunikációs készségekkel, illetve számos szociális és társadalmi kulcskompetenciával kell rendelkezniük.

2. Az idegen nyelv helye a közoktatás egészében

A NAT-ban képviselt iskolai nevelés-oktatás területén megfogalmazott közös értékek és a kiemelt fejlesztési feladatok (énkép, önismeret; hon- és népismeret; európai azonosságtudat – egyetemes kultúra; környezeti nevelés; információs és kommunikációs kultúra; tanulás; testi és lelki egészség; felkészülés a felnőtt lét szerepeire) az oktatás valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tanulók személyiségfejlődését, a tantárgyközi kapcsolatok erősítését és a tanítás-tanulás szemléleti egységének gyakorlati megvalósítását.

Az élő idegen nyelv és a NAT összhangja

Az élő idegen -német- nyelv tanításának módszertani alapelvei, céljai és szaktárgyi tartalma teljes mértékben összhangban van az alaptanterv többi műveltségi területének céljaival és tartalmával, és tökéletesen megfelel a NAT kiemelt fejlesztési feladatainak, valamint az Európa Tanács ajánlásaival is.

Az életkori sajátosságok és a különböző tanulási típusok figyelembevételével egyidejűleg tesz eleget a személyiségfejlesztés, a készség-képesség, illetve a kulcskompetenciák fejlesztési kívánalmainak, miközben társadalmi és interkulturális értékeket, hasznos tantárgyi tartalmakat és ismereteket közvetít, a nyelvet eszközként használva a megismerési folyamatban, melyben a diákok aktívan vesznek részt.

Az idegen nyelv oktatása során számtalan alkalom kínálkozik arra, hogy eleget tegyünk a NAT 2003-ban megfogalmazott követelményeinek és a kiemelt fejlesztési feladatoknak.

Az országismereti tananyagon keresztül a tanulók más népek kultúráját és szokásait ismerik meg. Tehát kapcsolódunk Európához , s ugyanakkor nyitottságra neveljük őket, más kultúrák és szokások befogadására. Ezek olyan tartalmak, melyek Európához való tartozásunkat erősítik.

A hon- és népismereti fejlesztési feladatnak akkor teszünk eleget, amikor lakóhelyünkről, szűkebb környezetünkről és Magyarországról beszélünk. Több témakör pedig lehetőséget ad arra, hogy életmóddal, életvitellel kapcsolatos kérdésekről beszélgessünk. (magyar, német/osztrák, angol/amerikai vonatkozásban is). Hazánkban élő kisebbségek életmódjával szokásaival mélyebben megismerkedjenek.

A környezeti nevelést olyan témák kapcsán valósíthatjuk meg, amikor a természetről (folyókról, tavakról), állatokról, természetes alapanyagokról, gyógynövényekről beszélgetünk.

Az idegen nyelv tanításán belül szinte folyamatos az információs és kommunikációs kultúra megléte. Mivel középpontban a kommunikációs készség fejlesztése áll, magától kínálkozik az alkalom, hogy a gyerek éljen az emberi kapcsolatok kialakításának lehetőségével.

Több témakör (pl. család, barátok, iskolatársak) segíti a humanista értékrendre való nevelést is.

A páros és csoportos tevékenységformák révén rengeteg alkalom kínálkozik az együttműködési készség fejlesztésére és a társas kapcsolatok kialakítására. Ezáltal fejlesztjük a tanulóban azt a képességet, hogy el tudja fogadni és tiszteletben tudja tartani mások véleményét.

Az idegennyelvi órákon megvalósuló páros és csoportos munkával segítjük a szocializációs folyamatot is. Az egyes témakörök feldolgozása során fejlesztjük és gazdagítjuk a gyermek érzelemvilágát, pozitív gondolkodását.

A testi és lelki egészség fejlesztése a koncentráció képességének alapozásával, az érzelmi intelligencia mélyítésével, az önismeret alakításával, az önértékelés képességének fejlesztésével és az egészséges életmódra való neveléssel történik. Pl. jellemzések (milyen vagyok?), sport témakör.

A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori sajátosságok figyelembevétele. Az alsó tagozaton a beszédértési és a beszédkészség állnak az előtérben, az olvasásértési és az íráskészség fejlesztése csak fokozatosan zárkózik fel és válik egyenrangú céllá.
Az idegen nyelv tanulása során a tanulók az első 2-3 évben többnyire reproduktív feladatok elvégzésére képesek. Csak később adhatunk nekik fokozatosan önálló feladatokat, melyek az önálló tanulási készséget és a kreativitást fejlesztik. Ilyen jellegű feladatok például: a páros és csoportos munka, szituációk; interjúk készítése, rövid történetek írása vagy átírása, szótár használata, gyakorlás nyelvi laboratóriumban és/vagy számítógéppel.
Fontos szempont a koncentráció más tárgyakkal. Ez különösen lehetséges és szükséges az irodalom, a magyar nyelvtan, a természetismeret, a történelem, az ének-zene, a rajz, a vizuális kultúra, a technika, a testnevelés tantárgyakkal.
Fontos a logikus gondolkodásra való nevelés is. S bár a nyelvtan eszköz és nem cél a nyelv elsajátítás folyamatában, a 7. és 8. évfolyamon, amikor már több nyelvi jelenséget tudatosítunk, jó ha felhívjuk a figyelmet a magyar nyelvtől való eltérésekre vagy a hasonlóságokra. Mindez rendszerező ismeretszerzésre is lehetőséget nyújt.
Az általános műveltséget versek, mesék, irodalmi szemelvények tanításával, híres emberek említésével fejlesztjük.

3. Integratív szemlélet
Az idegen nyelv tanítása manapság szinte elképzelhetetlen az integratív és a tantárgyközi tantervi szemlélet nélkül. A témakörök változatos feldolgozási módjai, a tananyagok és segédletek széles választéka figyelembe veszi a tanulók érdeklődési körét és a világról szerzett korábbi tapasztalatait is. Az alaptanterv által meghatározott kiemelt képességeket, kulcskompetenciákat (mint például kommunikációs, narratív, problémamegoldó, szabálykövető, lényegkiemelő, együttműködési, kritikai, komplex információkat kezelő) a nyelvtanulási folyamatban, változatos munkaformákban, életszerű szituációkon, szerepjátékokon, autentikus anyagok feldolgozása során, gondolkodtató, kreatív feladatokon keresztül sajátíttatják el.

4. Holisztikus megközelítés
A nyelvtanulás során a tanulók egész személyiségének, képességeinek, tudásának fejlődése, fejlesztése, adottságainak minél teljesebb kibontakoztatása áll a középpontban az érzékszerveket és érzelmeket bevonó feladatokon keresztül. A nyelvtanulás igen hatékony eszköze a személyiség sokoldalú fejlesztésének, melynek színtere nem csak az iskolai tanóra, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb területe, formája is. Az idegen nyelv tanulása e téren is kiemelkedő szerepet tölt be, hiszen a kommunikáció, az ismeretszerzés, a tapasztalatgyűjtés számára számos lehetőség adódik a számítógép, az internet, a tv, a film, a zene, az utazás, az olvasás, a művészetek, a sport és a szórakozás területein.

5. Készségfejlesztés
Az idegennyelvi órákon lehetőség nyílik olyan komplex tevékenységek végzésére, melyek miközben elősegítik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, azt is lehetővé teszik, hogy elmélyedhessenek az érdeklődési körüknek megfelelő témákban, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismeretüket, formálva ön- és világszemléletüket. Fontos, hogy az idegen nyelvi órákon is törekedjünk a gondolkodási képességek fejlesztésére, többek között a rendszerezés, a megtapasztalás, a következtetés, az összehasonlítás, az általánosítás és a konkretizálás gyakorlására. Olyan készségek, képességek, valamint idegen nyelvi tudás elsajátítása a cél, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni. A nyelvtanításban alkalmazott tevékenységi formák segítségével olyan tájékozott és tevékeny fiatalokat nevelhetünk, akik

önálló és együttes munkavégzésre képesek, természettudományos problémamegoldó gondolkodásmóddal, kreativitással, képzelőerővel, kellően fejlett érzelmi intelligenciával, és kitartással rendelkeznek, valamint jól ismerik saját tanulási stratégiáikat, stílusukat, szokásaikat, és nyitottak az új ismeretek megismerésére, emberi kapcsolatok kialakítására.

6. Interkulturális megközelítés

Az idegen nyelvek tanulása bizonyítottan elősegíti a különböző kultúrák iránti nyitottságot, megértést és más népek hagyományainak, szokásainak, életmódjának, ünnepeinek, vallásának megismerésére, megbecsülésére, a másság tolerálására nevel. Ugyanakkor megismerkedhetnek az Európai Unió tagállamaival, intézményrendszerével, az uniós politikával, sőt a nyelvkönyvek változatos tananyaga lehetővé teszi azt is, hogy a tanulók megismerjék az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit is.

7. Életmód és környezeti nevelés

A nyelvtanulás sokat tehet a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében is, hiszen a nyelvi nevelés során jó lehetőség nyílik a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlesztésére, a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak kialakítására, az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékként való tiszteletére. Az idegen nyelvi témák és tananyagok feldolgozása során a tanulók segítséget kapnak ahhoz, hogy önálló, felnőtt életükben képesek legyenek életmódjukra vonatkozóan erkölcsi és etikai normáknak is megfelelő, helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. A jelenleg használatos idegen nyelvi tananyagok lehetővé teszik, hogy a diákok – életkoruknak megfelelő mélységben és megközelítésben – az idegen nyelvi órán szembesüljenek az egész emberiséget érintő átfogó kérdésekkel, globális problémákkal is, így elősegítve a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását.

8. Információs és kommunikációs kultúra

Az alaptanterv szerint szintén kiemelt fejlesztési feladatként kell kezelni az információs és kommunikációs kultúra erősítését. Ezen a megismerést, az eligazodást, a tanulást, a tudást, az emberi kapcsolatokat, az együttműködést, a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálását, megértését, szelektálását, elemzését, értékelését, felhasználását, és közvetítését értjük. Ennek szerves részét alkotja az anyanyelv tudatos és igényes használatán túl az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcsere. Az idegen nyelv tanulása remek lehetőségeket teremt még a kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztésére: a valós és a virtuális csatornákon keresztül felfogott jelek befogadásának, értelmezésének és megválaszolásának gyakorlására, a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására és szelektív használatára is. Ez a képesség az idegennyelv-ismerettel párosulva azt eredményezi, hogy tanulóink sikerrel aknázhatják ki az információs világháló nyújtotta lehetőségeket és az információtechnológiai eszközöket az élethosszig tartó tanulás során.

A fenti alapelvek megfelelnek egyrészt a NAT 2003 követelményeinek, másrészt az idegen nyelv oktatásával szemben támasztott korszerű speciális követelményeknek.

9. A tanulók értékelése, teljesítménymérés

Ellenőrzés:

3. évfolyam

– a szóbeli ellenőrzés dominál (folyamatos szóbeli ellenőrzés)

4. évfolyam

– szóbeli ellenőrzés (pl. párbeszédek, illetve versek mondókák elmondása);
– írásbeli számonkérés bevezetése (3 diagnosztizáló a tanév során)
5–8. évfolyam
– folyamatos szóbeli értékelés
– írásbeli ellenőrzés (3 diagnosztizáló valamint tanév végi összefoglaló feladatlap).

Értékelési szempontok:
idegennyelv-tanulás folyamatában a következetes, az adott iskola nyelvtanárai által részletesen kidolgozott értékelési rendszernek kiemelt szerepe van, hiszen ez által kapnak maguk a nyelvtanárok, a tanulók és a szülők is világos és reális képet arról, hogy milyen eredményeket értek el az adott szinten a tanulók, illetve mely területeken szükséges a tananyag további mélyítése, gyakorlása.
Fontos, hogy – különösen a nyelvtanulás kezdeti szakaszában – a tanulók önmagukhoz mért fejlődését vegyék figyelembe, mivel az értékelés legfontosabb célja az ösztönzés, a további, folyamatos nyelvtanulás motiválása. Később, az osztályzatokkal történő értékelés bevezetésekor a nyelvtanárnak el kell döntenie, hogy mely tanulói tevékenységet osztályozza, melyeket nem, valamint a tanév elején ajánlatos szöveges magyarázatot adni, hogy az egyes osztályzatok milyen szintű tudást tükröznek.

Az értékelés módjai:
- szóbeli értékelés
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés
- minősítő (szummatív) ellenőrzés alkalmazása (4. évfolyamtól)

Az értékelés folyamatába már a kezdeti szakaszban be lehet vonni a tanulókat (önértékelés).

10. Módszertani alapelvek
A kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztésére hatékonyan alkalmazható módszertani alapelvek a következők:
- A tanuló- és tevékenységközpontú módszerek
- tanulói és tanári szerepek megváltozása, melyben a tanár koordináló, a tanuló tevékenységközpontú szerepet tölt be
- a célnyelv előtérbe helyezése az óravezetés során
- Változatos módszertani munkaformák, tanulási technikák
    - kooperatív tanulásszervezés
    - páros munka
    - egyéni képességfejlesztés differnciált tanulásszervezéssel
    - projektmódszer

A hatékony módszerek kiválasztása a tanár feladata, mely a tanulók életkorával együtt változik.
A legkisebbeknél olyan módszereket alkalmazunk, amelyek segítségével a nyelvet mint a kommunikáció eszközét élik meg a tanulók.
Fontos része az órának az interaktív mese, melynek bázisa mindig az adott témakör lexikai anyaga. Ezek felhasználása a képzelet és vizualitás fejlesztésén túl több érzékszerv egyidejű bekapcsolódásával a nyelvelsajátítás hatékonyságát is szolgálja.
10-12 éves korosztálynál a hallott szöveg megértése mellett egyre fontosabb a beszédkészség fejlesztése, az olvasott szöveg értésének és az íráskészségnek a fejlesztése is. Ebben az életkorban az interaktív mesék mellett megjelenik idegennyelv órán a relaxáció (Silva

módszer). A relaxálás szövegeinek alapja itt is a tanult lexikai anyag, célja pedig a pihentetés mellett szintén a nyelvelsajátítás hatékonyságának növelése.
12-14 éves tanulóknál egyre nagyobb szerepet kap a négy alapvető nyelvi készség integrált fejlesztése, ami motiváló tartalmak, életszerű szituációk, izgalmas nyelvi játékok keretében történhet
Az idegen nyelv tanulására számos lehetőség kínálkozik a tanórán kívül is (Internet, televízió, könyvek, újságok, külföldi kapcsolatok).

11. A tankönyvek kiválasztásának elvei
A tankönyv kiválasztásánál ügyeltünk arra, hogy olyan tananyagot válasszunk, amely figyelembe veszi a magyar nyelvtanuló speciális igényeit (pl. a progresszió üteme, kontinuitás), és hangsúlyt helyez az interkulturális megközelítésre, különösképpen a magyar és a célnyelvi országok/kultúrák összehasonlítására.
Választásunknál arra törekedtünk, hogy mind a tanár, mind a tanulók teljes megelégedését tudjuk szolgálni, és közösen a legnagyobb fejlődést érjék el a célnyelv tanításában és elsajátításában.
A teljesség igénye nélkül a tankönyvválasztásunk legfontosabb szempontjai:
NAT kompatibilitás Taníthatóság
Interkulturális ismeretek Kiejtés, intonáció
Alapok megteremtése A könyv stílusa
Motiváció Életszerűség
Világos felépítés Változatos, az életkornak megfelelő témák
A nyelvi egységek egymásra épülése Korszerű tananyag
Készségfejlesztés Koncentráció más tantárgyakkal
A szókincs mennyisége és minősége A hangkazetta anyaga
Játékosság Változatos feladatok
Fokozatosság Sokszínűség
Vonzó ábrák, képek Ár–érték arány

III. Belső ellenőrzés, tapasztalok összegzése

Intézményünkben a tantárgyorientált idegen nyelvek bevezetését szakmailag a főigazgató helyettes ellenőrzi (angol nyelvszakos tanár) aki látogatások, szakmai kontaktóra adásával végzi ellenőrző tevékenységét. Beszámolóját itt mellékeljük.

Beszámoló az angol nyelvi órák látogatása során tapasztaltakról

1. Bevezető

Mint a Dél-Zselic Középiskola főigazgató helyettese, és mint angol nyelvtanár, feladatom volt az 1. és a 9. évfolyamon a tantárgyorientált angol nyelvi órák látogatása és a látottakról beszámoló készítése.

Ennek oka, hogy a 2009/2010-es tanévtől a Dél-Zselic Középiskolában felmenő rendszerben bevezetésre kerül a tantárgyorientált oktatás, amely az idegen nyelv, azon belül az angol nyelv, mint tantárgy ismeretanyagának a helyi tanterv szerinti magasabb óraszámban és magasabb követelményekkel történő oktatását jelenti.

A pedagógiai programunkban a bevezetés céljai között fogalmazódott meg többek között:

- kedvet ébreszteni a nyelvtanulás és más idegen kultúrák megismerése iránt,
- sikerélményhez juttatni a diákokat,
- kialakítani és fenntartani az idegen nyelvek iránti motivációt,
- megalapozni a későbbi nyelvtanulást: szóbeli kommunikatív, receptív készségek fejlesztése, továbbfejleszthető nyelvtanulási stratégiák kialakítása,
- a tanuló szerezzen alapos ismereteket a célnyelv országának kultúrájáról, hagyományairól, mindennapi életéről és történelméről.

A célok elérése érdekében megvalósítandó feladataink, közé tartozik:

- a kommunikatív nyelvi kompetencia fejlesztése érdekében figyelembe venni a tanulók életkori sajátosságait, érdeklődését és ismereteit,
- a témakörök, beszédszándékok és szituációkkal lehetővé tenni, hogy a tanulók értelmes cselekvések során, kommunikatív feladatok végrehajtása közben sajátítsák el az idegen nyelvet,
- differenciált és kooperatív technikák alkalmazásával továbbfejleszthető nyelvtanulási stratégiák kialakítása, a tanulók személyiségének fejlesztése,
- az élményszerű nyelvtanuláshoz elengedhetetlenül szükséges játékok, dalok, mozgásos tevékenységek változatos alkalmazása.

2. Helyzetelemzés:

Intézményünk valamennyi általános iskolájában 1. évfolyamon, a középiskolában 9. évfolyamon bevezetésre került a tantárgyorientált angol nyelv oktatása.
Azokban az iskolákban, ahol 2 első osztály indult, ott német és angol nyelv között lehetett választani (szigetvári általános iskolák esetében), a többi iskolában mivel az 1. évfolyamon csak 1 osztály indult, csak az angol nyelv bevezetésére kerülhetett sor.
Kivételt képez ez alól a szentlászlói tagiskola, mivel náluk megmaradt a német nemzetiségi oktatás már az 1. osztálytól kezdve, és az első évfolyamon csak 1 osztály indult, az angol nyelvoktatás bevezetésére náluk nem került sor.
A tantárgyorientált oktatásra jelentkezni szülői nyilatkozattal lehetett.

Az általános iskolákban alsó tagozaton, 1. osztályban az angol nyelvet heti 2 órában tanítják. Iskolánként eltérő formában, általában heti 2 x 45 percben, de 2 iskolában heti 3 x 30 perces angol órákat tartanak. Ez utóbbi előnyösebb az első osztályosok számára, mivel a sikeres korai nyelvtanulás egyik alapvető tényezője a nyelvtanulásra fordított aktív idő. Fontos, hogy a kisgyermeknek minél többször legyen alkalma találkozni az idegen nyelvvel. Természetesen mindez függvénye annak, hogy az adott iskolában hogyan tudják megszervezni ezeket a nyelvórákat, igazítva a többi tanórához.

A középiskolában 9. évfolyamon heti 8 órában, csoportonként 2 pedagógussal, 4-4 órában zajlik az angol nyelv oktatása.
Ennek előnyei a következők:

- a két tanár közösen tud megoldást találni az esetleg felmerülő problémákra.
- a magas óraszám magában rejtheti az egyhangúság veszélyét és ennek elkerülésére az egyik lehetséges mód a párban való tanítás: mindegyik tanárnak megvan a maga egyéni stílusa, eltérő kiejtést beszélhetnek, stb.

Az iskolákban főiskolai illetve egyetemi végzettségű szakos angol nyelvtanár illetve angol műveltségterületen végzett tanító oktatja az idegen nyelvet, ez utóbbiak csak 6. évfolyamig.

Mivel az intézmény általános iskoláiban eddig nem volt jellemző 1. osztálytól kezdve nyelvoktatás, (kivéve az Istvánffy iskolát) a tanév kezdete előtt augusztusban az Istvánffy iskola nyelvtanárai, mivel már tapasztalatokkal rendelkeztek a korai nyelvoktatás területén, vállalták, hogy felkészítik a többi iskola nyelvtanárát a korai nyelvoktatás módszereire.
A továbbképzés elméleti és gyakorlati képzésből állt, ahol megfogalmazták a célokat, feladatokat. Áttekintették a követelményeket és sok éves tapasztalatuk nyomán a módszertani alapelveiket is bemutatták (differenciált egyéni képességfejlesztés, kooperatív tanulási technikák). Az értékelés fajtáit, szempontjait elméleti síkon prezentálták.
A gyakorlati képzés során az 1.osztályban kidolgozott tanmenettel ismertették meg a kollégákat, majd workshop jelleggel játékokkal, taneszközökkel, feladatlapokkal, internetes segítőanyagokkal látták el őket. A formatív tanulói értékeléshez mintákat mutattak be.
Novemberben az Istvánffy iskolába a gyakorlati képzés részeként, angol és német nyelvi bemutató órára hívták a nyelvtanárokat az első osztályba.

3. Az óralátogatások tapasztalatai

„ 2009. november és december hónapban került sor az angol nyelvórák látogatására, az iskolákkal előre egyeztetett időpontban. Minden iskolában 1-1 első osztályos illetve a középiskolában a 9. osztályban két angol nyelvóra látogatására került sor.
Az óralátogatások időpontjai a következők voltak:

2009. november 23.-Somogyapáti
2009. november 24. -Nagypeterd
2009. november 26.-Nagydobsza
2009. december 1.-Tinódi
2009. december 2.-Rózsafa
2009. december 3.-Kétújfalu
2009. december 10.-Istvánffy
2010. január 11.-Középiskola
Egyet kivéve valamennyi iskolában az óralátogatáson részt vett az iskola vezetője, a Tinódi iskolában a főigazgató, Nagydobszán az igazgatóhelyettes is jelen volt, illetve Nagypeterden a két osztálytanító. A középiskolában a nyelvszakos igazgatóhelyettes volt jelen

Valamennyi tanórán a megfigyelési szempontok a következők voltak:
A tanóra felépítése, logikussága, időbeosztása
Alkalmazott tanulásszervezési eljárások, módszerek
Szemléltetés
Értékelés módja

Minden tanóra után sor került a látottak közös elemzésére, értékelésére.

Az általános iskolai óralátogatásokon tapasztaltak összegzése

- A tanóra felépítése, logikussága, időbeosztása

Valamennyi nyelvi óra ismereteket megszilárdító, készségfejlesztő, gyakorló óra volt.

A foglalkozások megtervezésekor minden nyelvtanárnál fontos szempont volt a gyakori tevékenységváltás, hogy ébren tartsák a kisdiákok figyelmét. 5-10 perces, változatos feladatok

tervezésével tudták fenntartani a gyermekek érdeklődését, így elkerülték a fegyelmezési problémákat. A foglalkozások menetébe rendszeresen beiktatott mozgások jó lehetőséget adtak a gyerekek energiájának levezetésére.

A végzett tevékenységek, feladatok logikusan egymásra épültek. A készségek közül a hallott szöveg értésének fejlesztése volt a legfontosabb, melynek fejlődését az órai utasítások és a cselekvésre épülő játékos feladatok teljesítéséből követhettük nyomon. A beszéd az egyszavas válaszoktól (igen, nem, név, szín, szám stb.), a memorizált, elemezetlen nagyobb egységek (köszönés, mondóka, körjáték, dal) használatáig terjedt változatos formákban.

Folyamatosan megvalósultak az alábbi didaktikai alapelvek: motiválás, aktivizálás, szemléletesség, differenciálás és megerősítés.

- Alkalmazott tanulásszervezési eljárások, módszerek

A látott foglalkozásokon mindegyikén jelen volt a korai nyelvelsajátítás egy alapelve, nevezetesen az, hogy a nyelvelsajátítás élvezetes tevékenység közben kell, hogy történjék. A kisgyermek számára elsősorban a játék, a mozgás, az éneklés, illetve e tevékenységek összekapcsolása jelent örömet. Ez az örömszerzés azonban nem volt öncélú: a gyermeki tanulásban elsőrendű szerepe van a tevékenységnek: tevékenység-alapú tanulás
A korai nyelvfejlesztésben éppen ezért hasznosak és a tanórák mindegyikén előtérbe kerültek a mozgással összekötött tevékenységek, ritmikus mozgások, tánc, vagy körjátékok, mozgásos versek, mondókák. Nagy szerepet kap az utánzás és a sok-sok ismétlés.
A gyermekek számára a mozgás, cselekvés, az érzékszervekkel való befogadás, a szituációkból való értelmezés mind-mind az értelemteremtést szolgálta.
Megfigyelhető volt a tevékenységek végzésére buzdító tanári utasítás, amely hasznos ebben az életkorban, illetve a nyelvvel való ismerkedés korai szakaszában, mert ad elegendő időt a produktív nyelvhasználat megjelenéséig is a receptív (a hallás utáni megértést segítő) készségek kialakulására. A gyermekkel foglalkozó pedagógusok azonnal képet kaptak arról, hogy a gyermek megértette-e, vagy sem, amit hallott, hiszen mozdulataival fizikai választ ad. Ennek a fázisnak a neve a szakirodalomban: teljes testi válasz (Total Physical Response).

A nyelvi alapkészségek közül a hallás utáni megértés és a beszédkészség fejlesztése az, amely minden foglalkozáson jól látható volt. Ehhez nagyban hozzájárult az angol nyelvű óravezetés, amelyet, 1 iskolát kivéve, mindenhol alkalmaztak, illetve segítette a dalok, mondókák magnóról történő meghallgatása. Természetesen része a gyerekek órai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, melyet visszajelzésként, megerősítésként használtak a tanárok célnyelvhasználatával párhuzamosan.

Az egyes órákon változatos munkaformák voltak megfigyelhetők: frontális, csoport, kooperatív csoport és egyéni munka egyaránt előfordult.
Mindenhol a nevelők és tanulók közös munkáján alapuló módszereket alkalmaztak. A tanulók az önálló tevékenységük során, feladatlapokon illetve a Tinódi iskola esetében munkatankönyvben dolgoztak (szövegértős-színezős, összekötős feladatok,).

- Szemléltetés

Minden pedagógus alkalmazott színes kép és szókártyákat, illetve posztert. Négy tanórán használtak magnót (dalok énekléséhez) mint auditív szemléltető eszközt. Valamint az egyes szavak, mondatok értelmének megalkotásában a gyermekek számára nagy segítséget jelentettek a pedagógusok mimikája, gesztusai, mint a kommunikáció nem verbális eszközei.

- Értékelés módja

Valamennyi angol órán folyamatosan a formatív (fejlesztő-formáló) értékelési módszert alkalmazták, a visszajelzések mindig pozitívak voltak, amely az elért sikerekre koncentrált és nem a kudarcokra, hiszen a korai nyelvi programokban résztvevő alsó tagozatos tanulók tudásának értékelésénél a legfontosabb cél az, hogy a motivációjuk és lelkesedésük megmaradjon, hogy szeressék a különböző idegen nyelven zajló tevékenységeket, önbizalmuk erősödjön. Járulékos funkcióként jellemző volt a gyerekek jutalmazása az órán végzett tevékenységük alapján (pl. gyűjtött pontok) színes matricákkal, képecskékkel.

A középiskolai óralátogatásokon tapasztaltak összegzése

A középiskolában két egymást követő tanórát látogattam, mivel a 8 órát két pedagógus tartja.

Az angol nyelvi csoport tagjai (17 fő) a nyelvtanulás különböző szintjein vannak. A magas óraszám intenzív tanítást és tanulást tesz lehetővé, azaz a kezdők hamarosan utolérhetik azokat, akik az általános iskolában már tanulták a nyelvet, sőt egyesek gyorsabb tempóra is képesek.
A látott két angol nyelvi órát a nyelvi laborban tartották, amelyben az XClass számítógép-alapú nyelvi labor alkalmazását figyelhettem meg közelebbről.

- A tanóra felépítése, logikussága, időbeosztása

Mindkét tanóra tanuló és tevékenység központú volt. A célok összhangban álltak a tartalmakkal és a tevékenységekkel. A tanítási folyamat lépései (problémafelvetés, célkitűzés, ismeretszerzés, rögzítés, ellenőrzés) logikusan egymásra épültek.
A két egymást követő óra is szervesen egymásra épült.
Mindkét pedagógusnál megfigyelhető volt, hogy fő céljuk az idegen nyelven történő kommunikáció elősegítése, a beszédkészség, beszédértés folyamatos fejlesztése, azaz a kommunikatív nyelvi kompetenciafejlesztés. Az egyik pedagógus külön jelezte, hogy mikor lehet csak angolul megszólalni és csak a nehezebben érthető magyarázatoknál használták a magyar nyelvet. Mindkét órán az angol nyelvű óravezetés dominált.

- Alkalmazott tanulásszervezési eljárások, módszerek

A nyelvi órák változatosak voltak a frontális munkát főleg páros és egyéni tevékenységgel színesítették. A páros munkák nem csak több lehetőséget adtak a beszéd gyakorlására, a beszédkészség fejlődésére, hanem a gátlásos, szorongó gyerekek sikerélményhez juttatásában is nagy szerepet játszanak, hiszen ez segítheti az önbizalom kialakulását, és elvezethet a sikeres egyéni teljesítményhez, figyelembe véve a csoport heterogenitását. A páros munkák elősegítették a tanulók együttműködését, az egymástól való tanulást. A tanárnak itt csak segítő, bátorító szerepe volt megfigyelhető.

Maga a nyelvi labor, a számítógép használata segítette a motiváció fenntartását. Minden diák aktívan dolgozott, ritkán kellett munkára biztatni őket.
Mindkét pedagógus kihasználta a nyelvi labor hálózatos és multimédiás lehetőségeit: feladatlap küldés, filmvetítés, kiejtésgyakorlás, információgyűjtés online, információ megosztás stb.

- Szemléltetés

A szemléltetés egyrészt a tankönyvi képekkel történt, másrészt láthattam filmvetítést a számítógépen keresztül, illetve kihasználták az Internet adta lehetőségeket. Az új szavak

jelentésének megkeresése során a diákok választhattak, hogy a kézi szótárt vagy online formát választják. Természetesen a többség az online változatott használta, ami azért volt hasznosabb, mert a szót be kell írniuk (íráskészség fejl.), sőt a fejhallgató segítségével a kiejtést is hallhatták, illetve néhány új szó, képi megfelelőjét is ki kellett keresniük, amely segítette a bevésést.

- Értékelés módja

A diákok értékelése az órákon folyamatosan zajlott.

Összegzésül elmondhatom, hogy a nyelvtanárok alaposan felkészülnek a tanóráikra. Az általános iskolákban tanítók tisztában vannak a korai nyelvoktatás módszereivel, mindez jól látszott a nyelvórák lendületén, a diákok aktivitásán és a foglalkozások légkörén.
A középiskolában az egy csoportban tanító két pedagógus jól kiegészíti egymást az eltérő stílusukkal, módszereikkel.

Végezetül szeretnék minden iskolával kapcsolatosan 1-1 jellegzetességet, pozitívumot kiemelni a sok közül, ami a legjobban megragadott:

- Somogyapátiban vezetnek a tanterem falán egy rajzos táblázatot, amelyen az összes addig tanult dalt, mondókát feljegyzik,
- Nagydobszán a gyerekek minden órán csoportokban dolgoznak, amelyet tantermi berendezésük tesz lehetővé,
- Nagypeterden, Rózsafán a tanult dalhoz készített látványos képkártyák igazán figyelem felkeltők voltak,
- a Tinódi iskolában kiteszik a terem falára a diákok munkáit,
- Kétújfalun jó példát láttam a kooperatív tanulás alkalmazására,
- az Istvánffy iskolában a gyerekek valamennyi munkáját tanulói portfolióba gyűjtik.
- A középiskolában a két nyelvtanár szorosan egymásra épülő tevékenysége.

Szigetvár, 2010-01-12 Somogyiné Keszthelyi Judit főigh. „

IV. A szakmai team belső képzésének anyaga

(Prezentáció mellékelve)

Konkrét célok meghatározása

Jó gyakorlatunkkal olyan pedagógiai szisztémát kínálunk, amely a pedagógust felkészíti arra, hogy hatékony tanulói megismerés után képes legyen az egyéni szükségletek kezelésére- a differenciált óraszervezésre.
Pedagógiai **tevékenységünk** minden eleme a **sokoldalú személyiségfejlesztést szolgálja**. Ennek **fontos összetevői**: az alapvető készségek biztos kialakítása, a képességek fejlesztése, a tehetséggondozás, a szociális hátrányok, tanulási nehézségek enyhítését segítő foglalkozások, felkészítés az önálló, folyamatos ismeretszerzésre.
Az elmúlt tanévben elindult iskolánkban a tantárgyorientált angol és német nyelvoktatás, mely emelt heti óraszámot és magasabb követelményt jelent.
Nyelvoktatásunk alapvető célkitűzései a kezdő szakaszban:

- Alakítsuk ki a nyelvtanulás iránti pozitív hozzáállásukat.
- Ösztönözzük a tanulókat az idegen nyelven való kommunikációra, s ehhez teremtsünk

olyan légkört, amelyben önbizalmuk fokozatosan fejlődik.

- Emeljük készségszintre az idegen nyelv jellegzetes hangjainak képzését, mondatdallamának, ritmusának és hangsúlyozásának helyes használatát.
- Fejlesszük kiemelten beszéd- és hallásértési készségüket életkoruknak és gondolkodási szintjüknek, egyéni képességüknek megfelelően.
- Távlati cél nem a szabályok alkalmazása, hanem a spontán anyanyelv-elsajátításhoz hasonló nyelvelsajátításra építkezve a kommunikatív kompetenciák elérése.

A jó gyakorlat újszerűsége az idegennyelv-oktatás terén:

- Idegennyelv-oktatás során alkalmazott differenciált tanulásszervezési eljárások (differenciált óramodellek)
- többszintű, mobil (a gyermekek egyéni képességeinek megfelelően bővíthető) feladatlaprendszer
- Interaktív mese, mint a szintetizálás eszköze, mely a gyermekek történetbe való bevonásával (aktív részese az eseményeknek) a szövegértés, szövegalkotás (kreatív kommunikáció) fejlesztése mellett a személyiségfejlődésre is pozitív hatással van.
- A tanév végére minden gyermek számára „összeáll" a saját egyéni portfóliója, mely az elvégzett feladatokat-kitöltött feladatlapokat tartalmazza.

Várható eredmények meghatározása

A jó gyakorlatunk több éves tapasztalatai alapján elmondhatjuk, hogy e differenciálási szisztéma és eszközrendszer alkalmazása hozzájárulhat olyan szemlélet kialakításához is, amely biztosítja, hogy a tanító a napi felkészülésekor ne csak a mechanikus óravázlatírásra, hanem a szintekre méretezett feladatszerkesztésre koncentráljon.

A jó gyakorlat adaptációja segítségével a különböző képességű és eltérő ütemben fejlődő gyermekek nevelése-oktatása sikeressé válik. Olyan fejlesztést kapnak a tanulók, mely biztosítja az optimális fejlődést az egyén számára a differenciált tanulásszervezés óramodelljeinek megismerésével és alkalmazásával.

A szisztematizált feladatlap-rendszer mellett az indirekt differenciálás, a folyamatos diagnosztizálás és az óra végi önellenőrzés-önértékelés egyaránt a tudatos fejlesztést szolgálja, egyben hozzájárul a tanulói autonómia fejlődéséhez (a tanulók érdekeltté válnak abban, hogy mit érnek el az órán). A tanár-diák kapcsolat megváltozik, a pedagógus a tanulási folyamatban partnerként vesz részt. A jó gyakorlat fontos és kiemelendő pedagógiai-pszichológiai haszna, hogy a tanulók gondolkodási képessége és nyelvi készsége egymással párhuzamosan fejlődik. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a gyermekek a célnyelven képesek és mernek az életkoruknak megfelelő témában és egyéni képességüknek megfelelően kommunikálni.

Az egyénre szabottság szemléletével készült fejlesztési program az elméleten túl lehetővé teszi, hogy a pedagógusok nem csak iránymutatóként, hanem a tudatos fejlesztés eszközeként használják e jó gyakorlatot a nevelő-oktató munkájuk során.

Ez az önálló tanulást is szervező, fejlesztő kompetenciaalapú oktatást biztosító metodika alkalmas lehet arra, hogy az előző részekben felvázolt differenciálási szisztéma a kezdő szakaszban megoldhatóvá váljon.

A pedagógusnak megadja a módszertani szabadság, a kreativitás, az alkotói szabadság képességeinek megélését.

A jó gyakorlat kialakítási fázisai a tagintézményben

- A vezetők és a nyelvtanárok innováció iránti elkötelezettsége, szemléletváltás

- A pedagógusok felkészülése a differenciálás alkalmazására és az egyéb módszertani képzések elvégzésére (differenciált óramodellek struktúrájának kidolgozása)
- Belső hospitáláson alapuló nyitott szemlélet.
- Differenciálás elemeinek kipróbálása (relaxálás, didaktikai játékok) – ezek beépítése a differenciált tanulásszervezés óramodelljeibe.
- A meglévő óramodellek gyakorlati alkalmazásához szükséges taneszközök, feladatlapok készítése, rendszerezése
- Bevezetés, kipróbálás – alkalmazás, korrekció elvégzése.
- Együttműködés a tantestületben és a közvetlen környezettel.

V. A 2010/011 tanév feladatainak ütemezése

1. Az első évfolyam tanmenetének korrekciója és a 2. évf. tanmenetének elkészítése
2. az első évfolyamban a térségi iskoláiban a meglévő feladatbankok tesztelése, szükséges korrekciók elvégzése.
3. A tagintézmények bekapcsolódnak a régió „Jó gyakorlat” szolgáltatásaiba és bemutatják a tantárgyorientált idegen nyelv módszertani kultúrájukat az érdeklődőknek (1. évfolyamon)
4. A 2. évfolyam tantárgyorientált idegen nyelv feladatbank készítése.
5. Hatékonyságvizsgálat a 2. év végére mérőanyag összeállítása – diagnosztizálás.

Feladatlap-minta a tantárgyorientált 1. évfolyamos tananyaghoz:

Tantárgyorientált idegennyelv oktatás (angol/német)

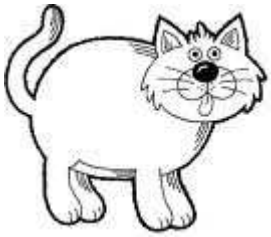
Tevékenységközpontú idegennyelv oktatás differenciált tanulásszervezéssel az egyéni különbségekhez igazodva

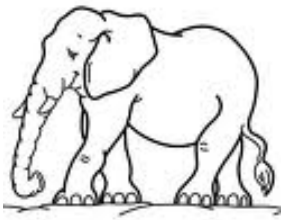
Oktatási segédanyag

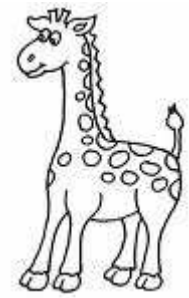
Az oktatási segédanyag a „Pirisi Jánosné - Pesti Gézáné: Hogyan igazodjunk az egyéni különbségekhez?” című pedagógiai szisztéma alapján készült.

Készítette: Benkő Dóra és Hirtné Pesti Krisztina

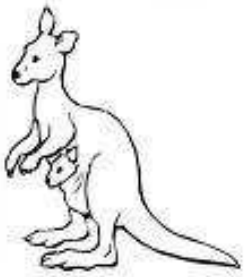
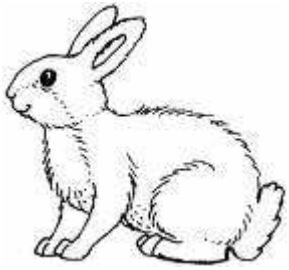
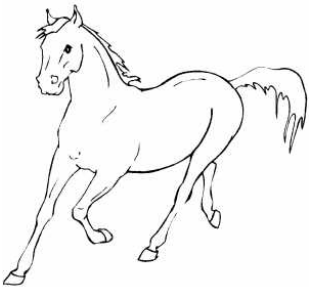
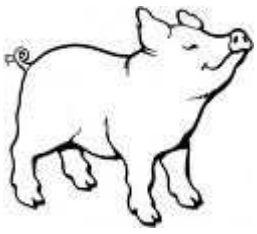
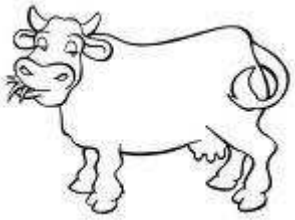
2010

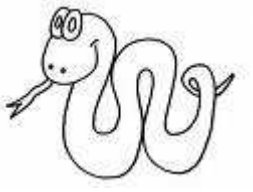

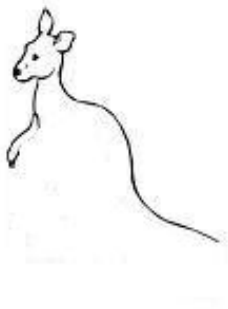

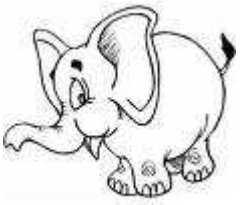
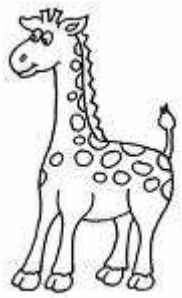

A

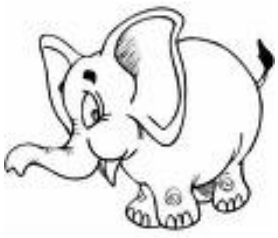

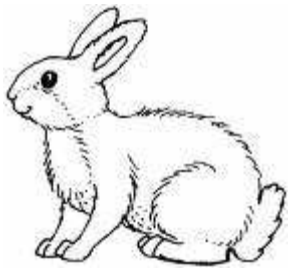

ZOO

B

ZOO

Interaktív mesék

1. **Hello! (Témakör: Hello!)**

Hello Children! I’m Monkey. I live in Szigetvár. This is My friend, Teddy. Hi Teddy! Come and play with this car. Look! Here’s the car. Monkey, look, here are the children! Do you want to play with us? Come on! Play and sing together! Oh, it was fun! Hi Monkey! Hi Teddy!
Goodbye Children!

2. **Say Good Morning! (Témakör: Napszakok)**

- Hello Monkey!
- Hello Teddy! Good morning!
- Teddy, now we don’t say ’Good morning’ but we say : Children, what do we say ?
- Good afternoon.
- So, good afternoon, Teddy.

(Monkey goes home.)

- Oh, I’m going to bed. Good night Children.
- Good night, Monkey.

3. **Monkey’s Family (Témakör: Család)**

- Hello Children!
- Hello Monkey!
- Let me introduce my family. This is my father. His name’s Mr. Monkey. Hello, Dad. This is my mother, Mrs. Monkey. Hello, Mum. This is my brother, Muckey. He’s ten years old. Hello, brother Muckey. This is my sister, Mimmy. She’s a baby. Hi, sisiter Mimmy. So this is my family.
- Goodbye Children.

1.Hallo! (Témakör: Hello!)

Hallo Kinder! Ich bin Bello, der kleine Bär. Ich wohne in Szigetvár. Das ist mein Freund Hedi, der Hase.
-Hallo, Hedi! Komm, spielen wir mit dem Auto! Siehst du, das Auto ist hier!
- Bello! Sieh, hier sind die Kinder! Möchten sie nicht mitspielen?
- Komm, Kinder! Spielen wir zusammen und singen wir dazu!
- Oh, das war super!
- Tschüss, Kinder!
- Tschüss, Bello!

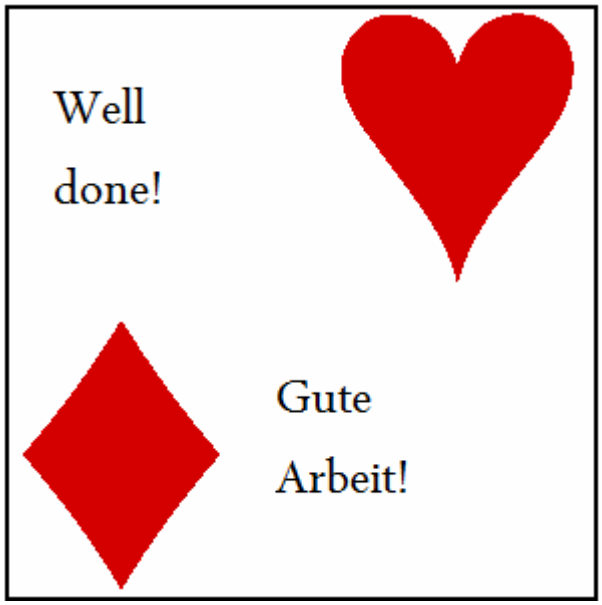
2. **Sagen wir: Guten Tag! (Témakör: Napszakok)**

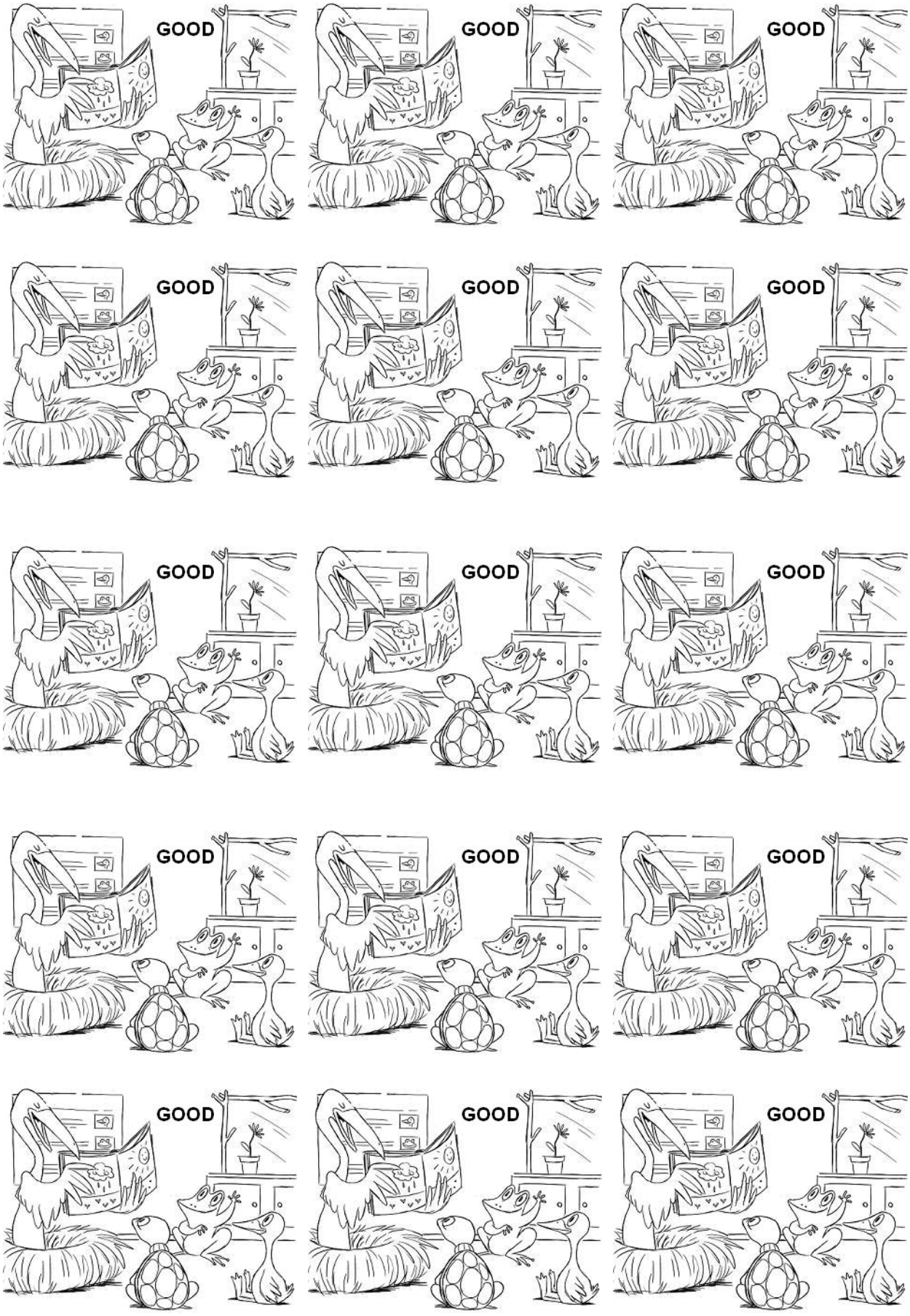
- Hallo Bello!
- Hallo Hedi! Guten Morgen!
- Hedi, jetzt sagen wir nicht „Guten Morgen!", jetzt sagen wir: - Kinder, was sagen wir jetzt?
- Guten Tag! (Kinder)
- Also Guten Tag, Hedi!

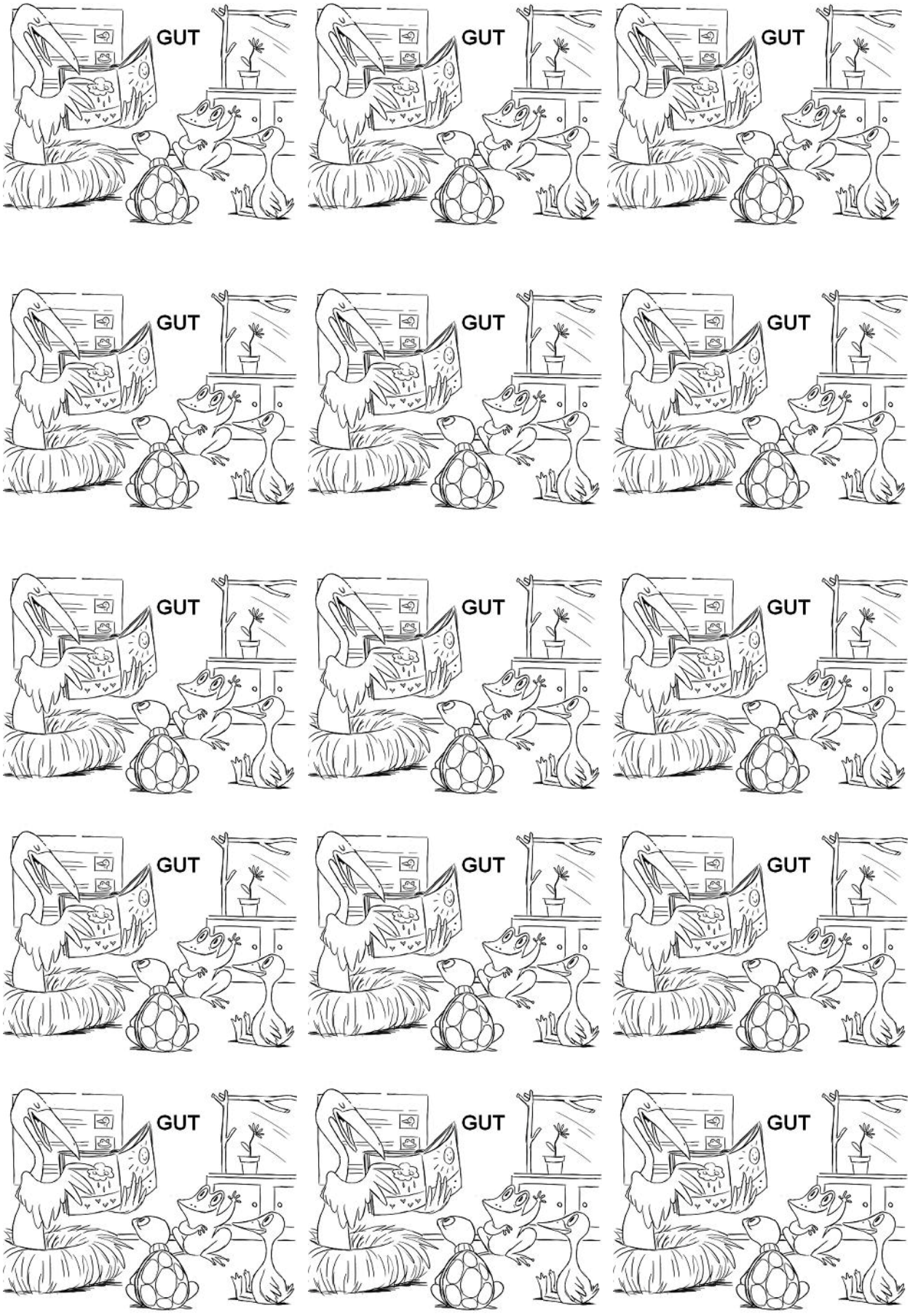
(Bello geht nach Hause…)

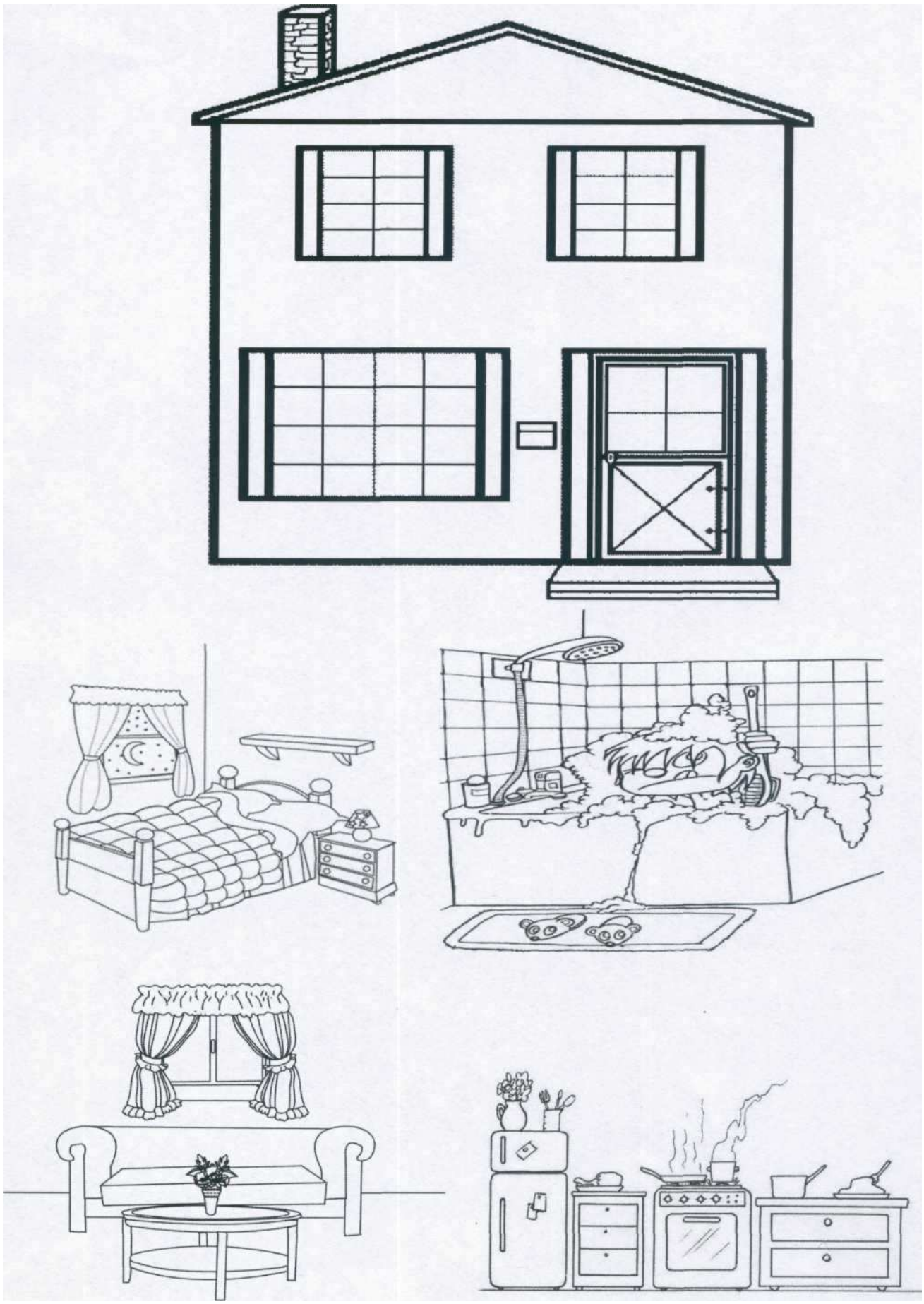
- Ah, ich gehe schlafen! Gute Nacht, Kinder!
- Gute Nacht, Bello! (Kinder)

Jutalomkártyák

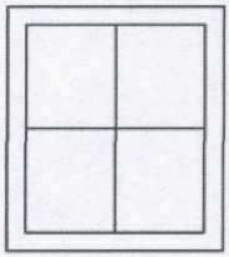

GOOD

GUT

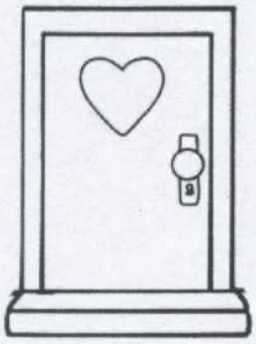

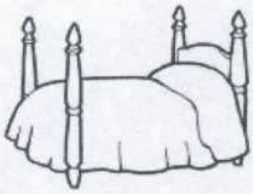

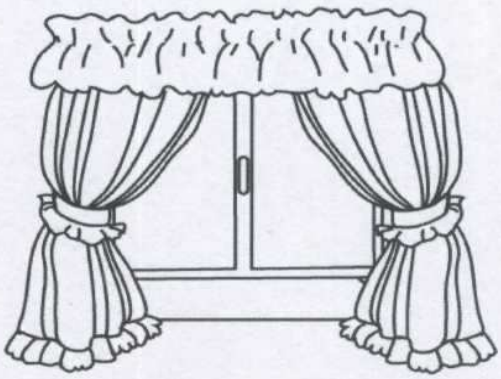

Összegzés:
Ezzel a szervezeti modell kialakításával mintát nyújtunk azoknak az intézményeknek, akik szakmai szerveződést kívánnak létrehozni.
A szakmai kapcsolatok erősíthetik a tagintézményekben tanuló diákok hatékonyabb ellátását és a tanítás minőségének javítását szolgálják.